

12 EYLÜL DARBESİ VE HAK-İŞ

Aydınlık Gazetesi, 31 Ağustos 2020

Yıldırım Koç

12 Eylül Darbesi sonrasında Hak-İş'in tavrı da unutulmamalıdır.

12 Eylül Darbesi sonrasında yönetime el koyan Milli Güvenlik Konseyi'nin 15 Eylül 1980 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 8 sayılı kararıyla DİSK, MİSK ve Hak-İş ve bunlara bağlı sendikaların faaliyetleri durduruldu.

Hak-İş ve üye Sendikaların yöneticileri, faaliyetin durdurulması kararının ardından Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı aracılığıyla Milli Güvenlik Konseyi'ne ayrı ayrı başvuruda bulunarak, "12 Eylül öncesi anarşide" yer almadıklarını belirterek, faaliyete geçilmesine izin verilmesini arz etti.

Milli Güvenlik Konseyi'nin 18 Şubat 1981 gün ve 45 sayılı kararıyla, Hak-İş ve bağlı sendikaların faaliyetlerine izin verildi. Konfederasyon ve bağlı sendikalar 20 Şubat 1981 tarihinde yeniden faaliyete geçti.

DARBEYE DESTEK

Hak-İş Konfederasyonu da 12 Eylül Darbesi'ni destekledi. Bu gelişmeler Hak-İş'in bir belgesinde şöyle anlatılıyordu:

"12 Eylül öncesi günlerde, iller, ilçeler, köyler, mahalleler işgal edilmiş, rahatça Enternasyonal Marşı söylenmiş, Komünizm şiddet derecesine varmıştı. Sanayi tesisleri, fabrikalar çalışamaz hale gelmiş, yabancı ideolojiye bağlı işçi teşekkülleri ve bundan yararlanan sendika ağaları türemişti. Bu işçi örgütleri büyük şehirlerde kanlı meydanlar oluşturmuşlar ve bazı politikacılar bile hareketlere katılmışlardır. Bu durumlar karşısında TÜRK ordusu ülke yönetimine tümüyle el koymuş, 12 Eylül 1980 tarihi yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. (...) Harekâtın ilk gününde yayımlanan Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 No.lu bildiriyle anarşiyi körükleyen, işçileri karanlık emelleri uğruna ve kendi menfaatleri doğrultusunda yönlendiren sendika ve Konfederasyonlar faaliyetten men edildiler." (Hak-İş, 3. Genel Kurul Çalışma Raporu, 19-20 Aralık 1981, Ankara, 1981, s.31)

Hak-İş'in 19-20 Aralık 1981 günleri toplanan 3. Genel Kurulu, Genel Başkan Aziz Yılmaz'ın konuşmasıyla açıldı. Aziz Yılmaz şunları söyledi: "12 Eylül yönetiminin gerek ülkemiz içinde ve gerekse uluslararası münasebetlerdeki keskin ve kararlı tavrını gönülden destekliyoruz."

Hak-İş'in 1986 yılında toplanan 5. Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunda bile şunlar yazılıyordu: "12 Eylül harekâtı ne denli haklı bulunmuş ise, getirdikleri de o denli tartışma konusudur."

Hak-İş bu tavrını 1989 yılında değiştirdi. Hak-İş'in 1989 yılında toplanan 6. Genel Kuruluna sunulan Çalışma Raporu'nda şöyle deniyordu: "Hak-İş'in 12 Eylül'le yıldızı bir türlü barışmadı. Çünkü herşeyden önce Hak-İş 12 Eylül'ün gerekçelerine katılmıyor, ayrıca askeri idarelerin demokratik hakları geriye götürücü amaç taşıdığını bilerek her fırsatta kaygılarını dile getiriyordu."

ÇELİK-İŞ GENEL BAŞKANI'NIN AÇIKLAMASI

Askeri yönetime yaranma çabası sendikacılar arasında yaygındı. Örneğin, günümüzde Hak-İş üyesi bulunan ve 1981 yılında herhangi bir konfederasyonu üye olmayan Çelik-İş Sendikası Genel Başkanı Şükrü Korkmazgider, 1981 yılı Nisan ayı başında sendikanın İskenderun Şubesi genel kurulunda yaptığı konuşmada şunları söyledi:

"Milli Güvenlik Konseyi'nin sendikalar ve sendikacılar konusundaki teşhis ve tespitlerini şükranla karşılamaktayız. Zira, ilk bildirin akabinde yaptıkları uygulama ile sendikayı bir hizmet yeri sayan sendikacılarla, ideolojik ve şahsi çıkar yeri gören zihniyeti ayırmış, Türk-İş ile, aralarında sendikamız

Çelik-İş'in de bulunduğu işçi kuruluşlarının çalışma ve faaliyetlerine müdahale etmemiştir. Buna mukabil işçileri ve işçi sendikalarını ideolojik amaçlara, Sovyetler Birliği'nin yayılma siyasetine alet eden DİSK ve bağlı sendikaları ile, diğer işçi konfederasyonları ve bağlı sendikalarını çalışma ve faaliyetten alıkoymuştur. (...) Milli Güvenlik Konseyi ve Sayın Evren'in (...) beyan ve açıklamaları Türk işçi hareketi ve Türk işçisinin meselelerine ehliyet ve vukufu eğilen sorumlu devlet adamlığının artık ülkemizde de bulunduğu açık göstergesidir." (Tercüman,5.4.1981)